

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NATIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 10

NOVEMBER 2019

**REKENINGKUNDE V2
NASIENRIGLYN**

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 10 bladsye.

ALGEMENE REËLS:

1. Ken volpunte vir korrekte antwoord toe. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
As 'n bewerkingsbedrag as finale antwoord getoon word, pas die gepaste bewerkingspunt toe.
2. "Metode" punte word as aangedui.
  - In berekening van die finale antwoord, moet een deel van die bewerking korrek wees, om die punt te verdien.
  - In gevalle waar die antwoorde van vorige vrae gebruik moet word, kontroleer die oordrag.
  - Ignoreer hakies op state, maar kontroleer bewerking voordat punte toegeken word.
3. Waar strafpunte toegeken word, kan die punte vir hierdie afdeling nie negatiewe waarde hê nie. (vreemde items)
4. Vir vrae waar verduidelikings en kommentaar vereis word, ken deelpunte toe. 'n Goeie verduideliking sal gewoonlik 'n punt vermeld en dit dan verduidelik. Waak teen alternatiewe bewoording wat dieselfde punte uitspel. Hierdie nasienriglyn voorsien enkele verduidelikings – en is nie finaal nie. Lees die kandidate se antwoorde en gee krediet vir hulle vertolkings.
5. Waar toepaslik/geldig, aanvaar erkende afkortings.
6. Van opvoeders word verwag om deur die vraestel te werk en redelike aanpassings, binne die raamwerk vir puntetoekenning, waar nodig op die nasienriglyn te maak.

VRAAG 1: KOSTE REKENINGKUNDE EN INTERNE BEHEER**1.1 VERVAARDIGINGSBEGRIPE:**

1.1.1 Primêre Koste ✓ 1

1.1.2 **Onderskei tussen 'n handelonderneming en vervaardigingsonderneming.**

- 'n Handelonderneming koop en verkoop goedere aan die publiek om 'n wins te maak. ✓
- 'n Vervaardigingsonderneming koop grondstowwe, omskep dit / vervaardig klaarprodukte en verkoop dit aan kleinhandelaars of direk aan die publiek. ✓

2

1.1.3 **Definieer vaste koste en 'n veranderlike koste en EEN voorbeeld van elk.**

- Vaste koste bly dieselfde, maak nie saak hoeveel eenhede geproduseer word nie ✓ bv. huur-uitgawes, ✓ versekering, salarisse, ens.
- Veranderlike koste verander met die aantal eenhede vervaardig ✓ bv. grondstowwe ✓ direkte arbeid, advertensies, water en elektrisiteit ens.

4
1.2.1 Bereken die volgende:

• **Direkte materiaalkoste**

$180\,000 \checkmark + 32\,500 \checkmark = 212\,500 \checkmark$

3

• **Direkte Arbeidskoste**

$210\,000 \checkmark \checkmark$

2

• **Fabrieks- / vervaardigingsbokoste**

$18\,700 \checkmark + (16\,200 \times 60\%) \checkmark + (9600 \times 2/3) \checkmark + 5\,200 \checkmark$

$= 40\,020 \checkmark \checkmark$ Een deel korrek

OF

$18\,700 \text{ (1 punt)} + 9\,720 \text{ (2 punte)} + 6\,400 \text{ (2 punte)} + 5\,200 \text{ (1 punt)}$

8

• **Totale Produksiekoste**

$212\,500 \checkmark + 210\,000 \checkmark + 40\,020 \checkmark = 462\,520 \checkmark \checkmark$

Een deel korrek

5

- **Eenheidskoste per trui**

Sien koste van produksie hierbo

$$462\,520 \checkmark / 7\,460 \checkmark = R62 \checkmark \checkmark \text{ Een deel korrek}$$

4

1.2.2 (a) Stel DRIE strategieë voor om die doelwit van verhoogde wins te bereik:

DRIE geldige antwoorde $\checkmark\checkmark \checkmark\checkmark \checkmark\checkmark$

- Soek na goedkoper verskaffer
- Vergroot die teikenmark
- Gebruik plaaslike verskaffers
- Verminder oortyd
- Aflegging van werkers (heel laaste opsie)

6

(b) As die verkope van verlede jaar R500 000 was en die winsgrens 25% was, bereken:

- **Die verkope vir die huidige jaar**

$$60\% \times 500\,000 = 300\,000$$

$\checkmark\checkmark \checkmark \checkmark\checkmark$ Een deel korrek

5

- **Die koste van verkope vir die huidige jaar**

$$100/125 \times 300\,000 = 240\,000$$

$\checkmark \checkmark \checkmark \checkmark\checkmark$ Een deel korrek

5

45

VRAAG 2: VOORRAAD EN BTW**2.1 WAAR OF ONWAAR**

2.1.1	Waar	✓
2.1.2	Onwaar	✓
2.1.3	Waar	✓
2.1.4	Waar	✓
2.1.5	Onwaar	✓

5

2.2 REKENINGKUNDIGE VERGELYKING

Nr.	Journaal	Rekening Gedebiteer	Rekening Gekrediteer	B	E	L
<i>bv.</i>	<i>KOJ</i>	<i>Bank</i>	<i>Kapitaal</i>	+	+	0
1.	KOJ ✓	Telefoon	Bank	- ✓	- ✓	0
2.	KJ	Handelsvoorraad	Krediteurekontrole ✓✓	+ ✓	0	+ ✓
3.	KOJ	Bank ✓	Huur Inkomste	+ ✓	+ ✓	0
4.1	DJ	Debiteurekontrole ✓	Verkope	+ ✓	+ ✓	0
4.2	DJ ✓	Koste van Verkope	Handelsvoorraad	- ✓	- ✓	0
5.	KAJ	Krediteurekontrole ✓	Skryfbehoeftes	0	+ ✓	- ✓

20

25

VRAAG 3: BEGROTINGS

3.1 BEREKEN DIE VOLGENDE:

3.1.1	Totale vervoerkoste vir die leerders $450 \checkmark \times 10 \checkmark = R4\ 500 \checkmark$ Een deel korrek	3
3.1.2	Verblyfkoste vir die leerders $5 \checkmark \text{ kamers} \times 300 \checkmark = R1\ 500 \checkmark$ Een deel korrek	3
3.1.3	Verblyfkoste vir die onderwysers $2 \checkmark \text{ kamers} \times R250 \checkmark = R500 \checkmark$ Een deel korrek	3
3.1.4	Totale verblyfkoste vir onderwysers en leerders $1\ 500 \checkmark + 500 \checkmark = 2\ 000 \checkmark$ Een deel korrek	3
3.1.5	Koste vir die besoek aan die museum en slangpark (12 persone x 20) min 10% korting $240 \checkmark - 24 \checkmark = R\ 216 \checkmark$ Een deel korrek	3
3.1.6	Totale koste vir al die maaltye vir die groep $12 \checkmark \text{ persone} \times 120 \checkmark = R\ 1\ 440 \checkmark$ Een deel korrek (Onderwysers 240 + leerders 1 200)	3
3.1.7	Totale koste vir die toer Vervoer + verblyf + besoek + maaltye = Totale koste $4500 \checkmark + 1500 \checkmark + 500 \checkmark + 216 \checkmark + 1440 \checkmark = R\ 8156 \checkmark$ Een deel korrek	6
3.1.8	Koste per leerder vir die toer $8156 \checkmark - (500 \checkmark + 240 \checkmark + 36 \checkmark) / 10 \checkmark \text{ leerders}$ <small>(1 punt) (3 punte) (1 punt) (1 punt) (1 punt) (2 punte) (1 punt)</small> $8156 - 776 / 10 \text{ leerders}$ OF $4\ 500 + 1\ 500 + 180 + 1\ 200 = 7\ 380$ $7380/10 = R\ 738 \checkmark$ per leerder Een deel korrek	6

3.2

3.2.1	Moet Sindi voortgaan met haar plan? Nee ✓ Dis oneties. Deur vir 'n korting vir leerders aan te vra en daardie inligting van hulle te weerhou in die hoop dat jy persoonlik daaruit baat, is 'n kriminele oortreding. ✓✓	<input type="text"/> 3
3.2.2	Watter gevolge sou Sindi in die gesig staar sou sy met haar planne voortgaan? <i>EEN geldige punt ✓✓</i> <ul style="list-style-type: none"> • Sy kan van bedrog aangekla word • Sy kan by die werk geskors word • Daar sal van haar verwag word om die geld terug te betaal <p style="text-align: right;"><i>Enige redelike antwoord</i></p>	<input type="text"/> 2

35

VRAAG 4: VERSOENINGS, VASTE BATES, VERHOUDINGS-ONTLEDINGS EN INTERNE BEHEER

4.1 DEBITEUREKONTROLE- REKENING

4.1.1	Debiteure-toeloe	✓	
4.1.2	Bank	✓	
4.1.3	EEN geldige rede	✓✓	<ul style="list-style-type: none"> • Oninbare Skulde • Regstelling van fout • Oordrag van rekening ens.
4.1.4	DJ	✓	
4.1.5	Kredietnota	✓	
4.1.6	Vergelyk die Debiteurekontrole saldo met individuele saldo's van Debiteure (Lys van Debiteure) want die TWEE moet dieselfde wees.	✓✓	
4.1.7	EEN geldige rede	✓✓	<ul style="list-style-type: none"> • Rente gehef op agterstallige debiteure • Regstelling van fout • Oordrag van rekening ens.
4.1.8	R97 000	✓✓	
4.1.9	R63 700	✓	
4.1.10	R63 700	☒	(Dieselfde as 4.1.9 hierbo)

4.2 VASTE BATES EN INTERNE BEHEER

		ANTWOORD	
4.2.1	Bereken waardevermindering op die NUWE voertuig aangekoop. $20\% \times 150\,000 \times \frac{4}{12}$ ✓ ✓ ✓	R10 000 ✓ ☒	<input type="text"/> 5
4.2.2	Bereken waardevermindering op die OU vertuig $20\% \times (250\,000 - 150\,000)$ ✓ ✓ ✓	R20 000 ✓ ☒	<input type="text"/> 5
4.2.3	Bereken waardevermindering op toerusting $15\% \times (210\,000 - 16\,000)$ ✓ ✓ ✓	R29 100 ✓ ☒	<input type="text"/> 5
4.2.4	Voorsien TWEE beheermaatreëls wat ingestel moet word om die misbruik van voertuie en toerusting te verhoed. <i>Enige TWEE maatreëls ✓✓ ✓✓</i> <ul style="list-style-type: none"> • Beheer die voertuie en toerusting deur middel van 'n logboek (teken in / teken uit). • Sluit voertuie en toerusting in 'n veilige plek toe (Moenie werknemers toelaat om voertuie en toerusting huis toe te neem nie.) <i>Enige ander aanvaarbare antwoord.</i>		<input type="text"/> 4

4.3 VERHOUDINGONTLEDINGS

	Berekeninge	Vergelyk en lewer kommentaar met bedrae Bedrae ✓ Kommentaar ✓
4.3.1	Bruto wins % op verkope $480\,000 / 1\,280\,000 \times 100$ $= 37,5\%$ ✓ ☒ een deel korrek	Verminder met 4,4% BW % op Verkope het verminder van 41,9% in 2018 tot 37,5% in 2019. Verkope het gestyg, maar die styging in koste van verkope kon hierdie daling veroorsaak het.
4.3.2	% Bedryfuitgawes op verkope $118\,800 / 1\,280\,000 \times 100$ $= 9,3\%$ ✓ ☒ een deel korrek	Vergelyk en lewer kommentaar met bedrae Bedrae ✓ Kommentaar ✓ Verminder effens met 0,2%, verminder van 9,5% in 2018 tot 9,3% in 2019. Styging in verkope kon hierdie geringe toename veroorsaak het.
4.3.3	% Netto wins op verkope $389\,550 / 1\,280\,000 \times 100$ $= 30,4\%$ ✓ ☒ een deel korrek	Vergelyk en lewer kommentaar met bedrae Bedrae ✓ Kommentaar ✓ Verminder met 4,7% % netto wins op verkope daal van 35,1% in 2018 tot 30,4% in 2019. Dit kan toegeskryf word aan die styging in uitgawes vir 2019.

4

4

4

45

TOTAAL: 150